

Motion till riksdagen 2025/26:690

av **Mauricio Rojas (L)**

Inrättande av en särskild tillsynsmyndighet för Polismyndigheten och Kriminalvården

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda inrättandet av en särskild tillsynsmyndighet för Polismyndigheten och Kriminalvården och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I Justitieombudsmannens (JO) årliga ämbetsberättelse för 2024 påpekas att viktiga myndigheter som Kriminalvården och Polismyndigheten saknar den form av tillsyn som finns exempelvis för vården, socialtjänsten och skolan.

Det är anmärkningsvärt, inte minst med tanke på hur klagomålen mot dessa myndigheter växer. ”Med den ökningstakt vi har sett på framför allt Kriminalvårdens område är det troligt att områden utan ordinarie tillsyn mycket snart står för majoriteten av klagomålen”, skriver JO.

Konstitutionsutskottet och en rad andra instanser har tidigare uppmärksammat det här problemet och behovet av att det åtgärdas systematiskt med hjälp utifrån, men utan att någon förändring skett.

Det är hög tid att göra det genom att inrätta en särskild tillsynsmyndighet för Polismyndigheten och Kriminalvården. En sådan tillsyn blir särskilt viktig i en tid då kampen mot den organiserade brottsligheten är en tydlig prioritering. Inte minst då de rättsvårdande myndigheterna får allt fler befogenheter, exempelvis hemlig avlyssning, kameraövervakning, anonyma vittnen och visitation inom avgränsade zoner.

Resultatet av de här åtgärderna är de avsedda, nämligen fler polisinsatser och fällande domar. Men en konsekvens är också, som det framgick av en JO-rapport från februari 2025 (Dubbelbeläggningens konsekvenser för intagna i häkte), att beläggningssituationen i Kriminalvården är ytterst ansträngd och förväntas vara det en tid framöver. Det får påtagliga konsekvenser för frihetsberövade personer som är intagna.

Den samlade lägesbilden i JO-rapporten är ytterst oroväckande. JO Katarina Pahlsson avslutar rapporten med följande ord: ”Jag kan inte dra någon annan slutsats av det som har kommit fram vid den genomförda undersökningen än att förhållandena riskerar medföra att intagna i häkte utsätts för omänsklig eller förnedrande behandling.”

Det här visar att det brådskar att inrätta en tillsynsmyndighet för såväl Kriminalvården som Polismyndigheten. Den behöver både säkerställa att den enskildes rättigheter tillvaratas och att verksamheterna följer de lagar och regler som samhället fattat beslut om. På samma sätt kan en sådan tillsyn stärka rättigheterna för särskilt utsatta som kommer i kontakt med Polismyndigheten och Kriminalvården, som barn och unga, brottsoffer och anhöriga.

En ny tillsynsmyndighet borde också leda till att verksamheterna utvecklas på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt.

Mauricio Rojas (L)